

Л.М. Прийдун, Тернопільський національний економічний університет

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК КРЕДИТНОГО ТА ІНШИХ ВИДІВ РИЗИКІВ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕФЕКТИВНУ РОБОТУ БАНКУ

Банківську діяльність неможливо уявити без ризику, оскільки він є складовою функціонування банку. Зважаючи на те, що кредити є найприбутковішими та наймасштабнішими банківськими активами (складають приблизно 80 % від всіх активів банку), то логічно припустити, що найвагомішими серед ризиків є кредитні. Саме тому управління кредитними ризиками з метою підтримки ліквідності та уникнення банкрутства – найважливіше завдання будь-якого комерційного банку.

Кредитний ризик – це ризик втрат, спричинених зміною платоспроможності позичальника, ризик несплати основного боргу та/або відсотків за ним. Та, на нашу думку, важливість кредитного ризику розкривається у його взаємозв'язку з іншими групами та підгрупами банківських ризиків. Практично кожний банківський ризик містить у собі елементи інших видів банківських ризиків, тому для ефективнішого управління кредитним ризиком, як основного підходу до управління ризиками та успішної діяльності банку, вважаємо за доцільне розглянути зв'язок кредитного ризику з іншими банківськими ризиками.

Існує зв'язок кредитного ризику із ризиком ліквідності. Намагаючись оптимізувати негативну кредитну позицію, банки пролонгують кредити, тим самим порушуючи платіжну позицію банку та співвідношення між пасивами та активами однакових за терміном груп. Крім того, в активі балансу банку кредитні активи класифікуються як неліквідні. А чим вища частка даних активів в структурі балансу банку, тим менший рівень ліквідності банку. Таким чином, чим ефективніше здійснюється управління кредитним ризиком банком, тим якісніші його активи і, відповідно, його ліквідність.

Проте кредитний ризик впливає не тільки на ліквідність, а й на процентні надходження банків. Адже за кредитами, які зазнали дефолту, припиняється нарахування процентів. Крім того, чим вища процентна ставка, тим менший процентний ризик. Пояснюється це позитивним значенням маржі між процентними доходами за активами та процентними видатками за зобов'язаннями. Чим вища процентна ставка за кредитом, тим більше умов для розкриття негативного потенціалу кредитних ризиків. Якщо позичальник при порівнянні собівартості кредитних інвестицій та прибутку від їх реалізації виявить, що результат негативний або рівний проценту за кредитом, він відмовиться від такого кредиту. При цьому частка кредитоспроможних позичальників знизиться, а зросте частка кредитних спекулянтів і, відповідно, обсяг проблемних кредитів.

Кредитні ризики пов'язані з системними ризиками. Недосконале законодавство, низька кваліфікація юридичного відділу банку, недобросовісне відношення до документообігу, негативні наслідки судових позовів – все це примножує частку кредитних ризиків.

Кредитний ризик тісно пов'язаний з ризиком втрати репутації, який зараз є досить важливим для комерційного банку, оскільки здатність банку оцінити кредитоспроможність позичальника, готовність ним виконати свої обов'язки за кредитним договором є основою управління кредитними потоками. Крім того, власниками коштів, які банк розміщує на кредитній основі, залишаються інші юридичні та фізичні особи. При неповерненні кредиту банк не в змозі повернути кошти їх власникам.

Зв'язок кредитного ризику з операційним проявляється також досить чітко, наприклад, при прорахунках при оформленні кредитного договору або договору застави. Особливу увагу потрібно звертати на вплив негативних явищ, пов'язаних із реалізацією операційних ризиків, на кредитні ризики.

Таким чином, врахування впливу розглянутих чинників на рівень кредитних ризиків сприятиме підвищенню ефективності кредитних операцій та забезпечить стабільність функціонування банківських установ.